

Internetconsultatie Participatiewet in balans – Wolters Kluwer Schulink

Inleiding

Het wetsvoorstel bevat wat ons betreft veel goede verbeteringen als je vindt dat de menselijke maat meer in de Participatiewet (Pw) moet komen. Een aantal van de positieve ontwikkelingen zijn naar onze mening:

- Een hogere norm voor gehuwden met een niet-rechthebbende partner;
- De gestandaardiseerde norm voor bijzondere bijstand voor jongeren;
- Het legitimeren met een rijbewijs en het indienen van een aanvraag via DigiD;
- De automatische verrekening op basis van de polis administratie;
- Het in aanmerking nemen van inkomen op basis van de betalingsperiode in plaats van de verwervingsperiode, en;
- Het vaststellen van het vermogen op basis van het actuele vermogen.

Wij hebben op basis van het wetsvoorstel wel nog een aantal aanbevelingen. Deze zullen wij hieronder verder bespreken.

Giften versus leningen

Volgens vaste jurisprudentie worden leningen aangemerkt als inkomsten. Op basis van de voorgestelde vrijlating in dit wetsvoorstel is het voor de bijstandsgerechtigden gunstiger om aan te geven dat zij een gift hebben ontvangen, dan dat zij aangeven dat ze een lening hebben ontvangen. Een lening, waarbij ook een terugbetalingsverplichting geldt, wordt immers gezien als inkomen. Dit terwijl een gift tot € 1.200,- op basis van dit wetsvoorstel wordt vrijgelaten.

Je kunt je afvragen of het niet vrijlaten van een lening tot € 1.200,- gerechtvaardigd is als giften die niet terugbetaald hoeven te worden, worden vrijgelaten. Daarbij is het doel van het beleid het niet ontmoedigen van vrijgevigheid. De rechtbank Oost-Brabant heeft dit ook reeds geoordeeld in de volgende uitspraak: ECLI:NL:RBOBR:2023:1175.

Inlichtingenplicht giften

Het totaal aan giften tot aan € 1.200 per kalenderjaar vallen in dit wetsvoorstel niet onder de inlichtingenplicht op basis van artikel 17 lid 1 van de Pw. Dit betekent dat bijstandsgerechtigden zelf moeten bijhouden of en wanneer zij de vrijlatingsgrens hebben bereikt. Dit lokt fouten, onbedoelde schendingen van de inlichtingenplicht en fraude uit. Om dit soort zaken te voorkomen is het beter dat belanghebbenden giften moeten blijven melden, waarbij de verantwoordelijkheid voor het bijhouden van de grens bij de gemeente ligt. Gemeenten zijn dan wel verplicht giften tot in ieder geval € 1.200,- vrij te laten.

Vaststellen vermogen

De voorgestelde manier om het vermogen vast te stellen zien wij als een positieve ontwikkeling. Dit in de zin dat het vermogen meer reëel wordt vastgesteld ten opzichte van de staffelmethode. Wij zien hier wel een risico nu bijstandsgerechtigden de vermogensaanwas tot aan de vermogensgrens niet hoeven te melden. Bijstandsgerechtigden moeten zelf een administratie voeren met risico op fraude, fouten en onbedoelde schendingen van de inlichtingenplicht. Ook hier geldt dat het beter is dat belanghebbenden vermogensaanwas moeten blijven melden, zodat dit soort zaken voorkomen worden.

Geen kostendeler bij tijdelijk verblijf – explicitering hoofdverblijf vereiste

In de memorie van toelichting (MvT) is omschreven dat iemand eerst als woonachtig op een adres kan worden aangemerkt, wanneer hij daar zijn hoofdverblijf heeft. Is sprake van tijdelijk verblijf, dan kan de tijdelijk inwonende niet als kostendeler worden aangemerkt. Op pagina 74 van de MvT wordt

in hetzelfde verband verwezen naar artikel 19a lid 3 Pw. De huidige wetgeving kent echter geen artikel 19a lid 3 Pw, waarbij ook in het wetsvoorstel geen artikel 19a lid 3 Pw is opgenomen. Wij raden dan ook aan om hierin duidelijkheid te verschaffen:

Wordt in de wet expliciet opgenomen dat er geen sprake is van kostendelers bij tijdelijk verblijf of wordt volstaan met de toelichting in de Mvt? Hierbij bevelen wij aan om een en ander expliciet in de wet op te nemen, zodat hier geen vergissingen over ontstaan.

(Niet-)rechthebbende partner

Verder bevelen wij aan om in de Pw nader uit te werken wanneer sprake is van een rechthebbende en wanneer sprake is van een niet-rechthebbende. Dit in relatie tot toepassing van artikel 32 lid 4 Pw. In die bepaling staat:

“In afwijking van het derde lid wordt, indien de gehuwden gescheiden leven, doch niet duurzaam gescheiden, het inkomen van de niet-rechthebbende echtgenoot slechts in aanmerking genomen voor zover het de bijstandsnorm te boven gaat.”

Wij vatten niet-rechthebbende hier in principe op als uitgesloten zijn van het recht op bijstand. Dus bijvoorbeeld een tijdelijk gescheiden levende partner in het buitenland.

Maar hoe moet hiermee worden omgegaan ingeval van tijdelijk gescheiden levende partners, waarvan 1 partner niet is uitgesloten van het recht op bijstand? Als bijvoorbeeld de partner in Nederland woont en in principe hoort tot de kring van rechthebbenden. Artikel 32 lid 4 Pw is dan formeel niet van toepassing.

Als voorbeeld:

Gezin H woont in Maastricht en ontvangt bijstand, in aanvulling op de inkomsten uit arbeid van de vrouw. De vrouw vindt een volledige baan in Enschede en gaat netto €2.135 verdienen. Omdat haar nicht in Enschede woont trekt zij voorlopig bij haar en haar gezin in. Ze durft het nog niet aan om het gezin uit Maastricht meteen over te laten komen. Niet alleen heeft ze nog geen woning gevonden, de oudste dochter zit in haar eindexamenjaar en kan dus niet van school veranderen. Hoe moet gezamenlijk het recht op bijstand voor dit gezin worden vastgesteld (met inachtneming van artikel 32 Pw)?

Formeel geldt hier artikel 32 lid 4 Pw niet. Het inkomen van de vrouw wordt volledig in aanmerking genomen. Het gezinsinkomen is hier daarom hoger dan de gehuwdennorm waardoor er in principe geen recht op algemene bijstand bestaat. Dit hoewel er 2 huishoudens van onderhouden moeten worden. Dit was anders geweest als de vrouw in het buitenland was gaan werken en om die reden was uitgesloten van het recht op bijstand. In dat geval was artikel 32 lid 4 Pw wel van toepassing. Het inkomen van de vrouw wordt in dat geval slechts in aanmerking genomen voor zover het de alleenstaandennorm overstijgt. Daardoor heeft het achterblijvende gezin wel nog recht op aanvullende bijstand.

Meer weten/contactgegevens

Deze aanbevelingen zijn opgesteld door de juridische specialisten uit het team Participatiewet van [Wolters Kluwer Schulinck](#), dé online kennisbank & helpdesk voor gemeenten. Zij zijn medeverantwoordelijk voor de kennisbank Schulinck Participatiewet. Daarnaast ondersteunen zij gemeenten bij de uitvoering van de Participatiewet.

Wil je meer weten over bovenstaande aanbevelingen, neem gerust contact met ons op via: helpdesk.participatiewet.schulinck@woltersklower.com of 077 - 476 2168.